

 HELSE BERGEN <small>Haukeland universitetssjukehus</small>	Generelt om urinprøver og forholdsregler ved urinprøvetaking	
	Prosedyrebeskrivelse, generell	Dok.ID: D03933
Organisatorisk plassering: Kliniske støttefunksjoner	Versjon: 4.02/07.05.2026	
Kategori: []	Gyldig til: 07.05.2028	
Dok. eier: Børø, Ingunn	Dok. ansvarlig: Anne Gro Tyse	

Målgruppe

Helsepersonell som informerer pasienter om urinprøvetaking og helsepersonell som håndterer urin som prøvemateriale.

Formål

Beskrive rutinene som laboratoriet anbefaler ved urinprøvetaking og håndtering av urinprøver.

Definisjoner

<i>Morgenurin</i>	Den urinmengden som har vært i blæren natten over (8 timer), eller minst de siste 4 timene. Tradisjonelt er det den urinprøven som ønskes som materiale til de ulike undersøkelsene. Morgenurin er spesielt viktig til bakteriologiske undersøkelser.
<i>Tilfeldig latt urin (spoturin)</i>	Urin uten definert volum og samlingstid.
<i>Døgnurin, natturin og samleurin</i>	Urinprøver samlet gjennom et mer definert tidsrom.
<i>Poseurin</i>	Benyttes til barn under tre år. Etter rengjøring og ev. desinfisering av huden legges det på en selvklebende plastpose til oppsamling av urin.

Innhold

1. Urin som prøvemateriale	2
1.1 Morgenurin, midtstråleurin	2
1.2 Døgnurin og annen samleurin	2
1.3 Kateterurin	2
2. Urin til bakteriologiske undersøkelser	2
3. Holdbarhet og lagring av urinprøver	2
Endringslogg	3

1. Urin som prøvemateriale

1.1 Morgenurin, midtstråleurin

Normalt lates urinen om morgenen, før fysisk aktivitet, og umiddelbart etter at pasienten har stått opp. Annen morgenurin kan være urinprøve som er samlet 2-4 timer etter første morgenurin.

For utførelse, søk på *urinprøve* på nettsidene til Helse Bergen HF (<http://www.helse-bergen.no>). Merk prøven forsvarlig med pasientens navn og fødselsnummer, avdeling, dato og klokkeslett for prøvetaking.

For sengeliggende pasienter utføres vaskeprøve. Urinen samles i et bekken. Urinen blandes godt, og urin trekkes opp i prøverør ved hjelp av en spesialadapter, se [Rør til urinprøver](#). Prøven merkes forsvarlig. Urin forurenset av feces kan ikke benyttes.

1.2 Døgnurin og annen samleurin

Døgnurin samles over 24 timer. Pasienten må informeres nøye om hvordan samlingen skal foretas. Den første morgenen i samleperioden kastes morgenurinen. Deretter samles all urin til og med neste morgenurinen påfølgende morgen i en ren beholder/plastkanne. Urinen må oppbevares kjølig i samleperioden. OBS! Ved analysering av URAT i urin skal urinen oppbevares i romtemperatur. Urinvolumet måles og noteres, og samleurinen blandes godt før det tas ut en prøve til analyse.

Natturin eller annen samleurin samles på tilsvarende måte. Noter tidspunkt for samleperioden og totalt samlet urinmengde. Samleurinen blandes godt før det tas ut en porsjon av urinen til analyse. Prøvemengde er avhengig av hvilken analyse som skal utføres. Se informasjon for den enkelte analytt i analyseoversikten ([Analyseoversikten.no](#)).

1.3 Kateterurin

Ved prøvetaking fra kateter skal urinen helst være avklemt to til tre timer før prøven tas. Kateteret desinfiseres med 70 % sprit der punksjonen skal foretas, deretter løsnes klemmen som har stengt av urinen og når urinen har rent ut punkteres kateteret med vanlig injeksjons nål og prøven aspireres.

2. Urin til bakteriologiske undersøkelser

Bruk helst morgenurin etter at urinen har stått 2–4 timer i blæren.

Midtstråle urin er en «ren» prøve. Bruk steril/ren beholder. Se [Analyseoversikten.no](#).

3. Holdbarhet og lagring av urinprøver

Det anbefales at urinprøver analyseres så raskt som mulig etter prøvetaking. Prøver som transporteres til laboratoriet må være godt lukket og rene på utsiden av røret. Prøverør eller beholder transporteres i transporthylse eller annen tett beholder for å unngå søl.

Oppbevar urinprøven kjølig for å hindre oppvekst av bakterier og nedbrytning av komponenter. Unntak ved analysering av urat i urin, da skal urinen oppbevares i romtemperatur.

Se [Analyseoversikten.no](#) for detaljer. Urinprøver til analysering av bilirubin og porfyriner beskyttes mot lys, se [Analyseoversikten.no](#)

Endringslogg

Ikke skriv i endringsloggen. Endringer noteres i «Merknad til denne versjonen» i Dokumentvindu.

Versjon	Endring i denne versjonen
4.02	7/5/26 SFOT: fjernet referanse til D8948 (arkiveres). Byttet topp og bunntekst Forlenget gyldighet til 07.05.2028

Interne referanser

[13.4.13.5-12](#)

[Rør til urinprøver](#)

Eksterne referanser

[2.17.6.2 Laboratorieklinikken si nettside](#)

[2.17.6.1 Helse Bergen HF \(http://www.helse-bergen.no\)](http://www.helse-bergen.no)

[6.7.1.6.3.2 Analyseoversikten.no](#)